

**Informe sobre
la col·legiació
obligatòria per
a l'exercici de
la professió de
treball social:
especial anàlisi
de l'exercici de
la professió a les
administracions
públiques
catalanes**

GENER 2025

**Informe emès pel Dr. Joan Manuel Trayter,
Catedràtic de Dret Administratiu de la Universitat de Girona
a petició del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (TSCAT)**

Barcelona, gener de 2025

ÍNDEX

ANTECEDENTS	4
OBJECTE DE LA CONSULTA	6
NORMATIVA APLICABLE	7
FONAMENTS DE DRET	9
I. Breu anàlisi del marc normatiu dels col·legis professionals	9
II. Regulació legal i requisits per la col·legiació obligatòria	12
III. Sobre l'exercici de la professió de treball social. Marc jurídic aplicable. Especial referència a la col·legiació obligatòria i requisits que s'han de complir	15
A) La professió de treball social. El col·legi oficial de treball social de catalunya. Marc jurídic aplicable.	15
B) La col·legiació obligatòria i els requisits que els professionals han de complir	17
IV. Activitats desenvolupades pels treballadors i les treballadores socials públics. L'afectació als drets fonamentals de la ciutadania i la incidència sobre l'interès general en la prestació del servei. Professions afins.	20
A) Activitats desenvolupades pels treballadors i les treballadores socials. L'afectació als drets fonamentals de la ciutadania i la incidència sobre l'interès general en la prestació del servei	20
B) Professions afins	29
V. L'obligatorietat de la col·legiació dels treballadors socials. Especial referència als treballadors socials que exerceixen la seva activitat en el sector públic	31
A) Qüestions generals	31
B) Els requisits de la col·legiació obligatòria dels empleats públics a la jurisprudència del tribunal constitucional	32
VI. La col·legiació obligatòria dels treballadors i les treballadores socials i problemes que es deriven de la manca de col·legiació d'aquests professionals. Especial atenció als professionals que presten els seus serveis a l'administració pública	38
CONCLUSIONS	43

ANTECEDENTS

El Col·legi de Treball Social de Catalunya és una corporació professional, de base associativa privada i que representa en l'àmbit territorial de Catalunya els interessos de la professió de treball social.

Segons la Federació Internacional de Treball Social (FITS), es descriu el treball social com aquella pràctica professional i disciplina acadèmica que promou el canvi i el desenvolupament social, la cohesió social i l'apoderament i alliberament de les persones. Els principis de justícia social, drets humans, responsabilitat col·lectiva i respecte per la diversitat són centrals per al treball social. Sostingut per teories del treball social, les ciències socials, les humanitats i els coneixements indígenes, el treball social involucra les persones i les estructures per fer front als desafiaments de la vida i millorar el benestar.

Per altra banda, el Diccionari de serveis socials del TERMCAT defineix el treball social com una activitat professional que té per objecte ajudar una persona o un col·lectiu a satisfer les necessitats bàsiques que no són a l'abast dels seus mitjans, i a desenvolupar les capacitats que els permetin aconseguir una qualitat de vida millor i una major autonomia personal.

El desenvolupament de l'Estat social juntament amb els grans canvis socio-demogràfics del nostre país dels darrers anys, han marcat l'agenda de les polítiques públiques mitjançant la creació, evolució i manteniment d'uns potents serveis socials que gestionen unes igualment importants carteres de serveis que es van adaptant a les necessitats d'una societat moderna com la nostra.

Per al desenvolupament d'aquestes polítiques, les administracions públiques han contractat un gran nombre de treballadores socials sobre les que recauen un seguit de responsabilitats professionals i compromisos ètics derivats de la seva professió, entre els que destacaria la incorporació al col·legi professional corresponent per a poder exercir la professió.

Al respecte, el Col·legi de Treball Social de Catalunya assenyala la incorporació obligatòria de totes aquelles persones que duen a terme aquesta tasca, no sols per la claredat del mandat legal, sinó també per la afectació que l'exercici de la seva professió té en la vida i drets de les persones destinatàries dels seus serveis i la necessitat de que aquesta activitat estigui controlada per la corporació professional, tant per especialització com per

la independència amb la relació funcional/laboral que pot proporcionar.

Per altra banda, d'acord amb la informació aportada pel Col·legi de Treball Social de Catalunya, la obligació legal d'aquesta col·legiació i la millora en la qualitat de la intervenció social que comportaria, és vista d'una manera distant per part d'algunes administracions públiques –especialment en l'àmbit local- que les fa renuents a exigir la incorporació col·legial per a prestar els seus serveis dins de les seves estructures.

Les estimacions més optimistes del Col·legi de Treball Social de Catalunya assenyalen que actualment estaria col·legiada la meitat de les treballadores socials que treballen com a tals a les estructures dels serveis socials públics, amb una penetració de la col·legiació molt més important en el tercer sector i àmbit d'exercici d'entitats privades, però que mai arriba als nivells de col·legiació del 100% d'altres professions amb una importància en la vida de les persones similar, com ho serien les sanitàries o les jurídiques.

En aquest entorn, el Col·legi de Treball Social de Catalunya i les administracions que contracten treballadores socials han mantingut comunicacions sobre aquestes exigències, posant de manifest certes discrepàncies en relació a la obligació de la col·legiació per a l'exercici de la professió de treball social a les administracions públiques que Catalunya.

Aquesta discrepància que ha impulsat al Col·legi de Treball Social a cercar en el signant la redacció d'un informe en el que es faci una aproximació jurídica a un seguit de qüestions.

OBJECTE DE LA CONSULTA

Tenint en compte els antecedents exposats, el Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya sol·licita al sotasignat informe sobre diverses qüestions relacionades amb el règim de col·legiació dels treballadors i les treballadores socials.

En concret, l'objecte de la consulta és "La col·legiació obligatòria per a l'exercici de la professió de treball social: especial anàlisi de l'exercici a les administracions públiques catalanes".

NORMATIVA APLICABLE

Constitució Espanyola (1978)

Estatut Autonomia de Catalunya (2006)

Llei 2/1974, de 13 de febrer, sobre Col·legis Professionals (LCP)

Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials.

Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les Bases de Règim Local (LBRL)

Llei 25/2009, de 22 de desembre, de modificació de diverses lleis per l'adaptació a la Llei sobre el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici

Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de Procediment Administratiu Comú de les Administracions Públiques (LPACAP)

Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic (LRJSP)

Reial Decret Legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, que aprova el text refós de la Llei de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic (EBEP)

Reial Decret 822/2021, de 28 de setembre, que estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment d'assegurar la seva qualitat.

Reial Decret 174/2001, de 23 de febrer, que aprova els Estatuts Generals dels Col·legis Oficials de Diplomats en Treball Social i Assistents Socials

Llei 7/2006, de 31 de maig, de Professions Titulades i dels Col·legis Professionals (Llei Catalana de Col·legis Professionals)

Llei catalana 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials

Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya

Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

Resolució de 22 d'agost de 2011, de la consellera de Justícia de la Generalitat de Catalunya que aprova els Estatuts Col·legials del Col·legi Oficial

de Treball Social de Catalunya (DOGC núm. 5956 de 05.09.2011); Resolució JUS/266/2019, de 7 de febrer, de modificació dels Estatuts del Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (DOGC núm. 7812 de 18.02.2019)

Codi d'Ètica i Deontològic del TSCAT (Maig, 2000)

FONAMENTS DE DRET

I. Breu anàlisi del marc normatiu dels col·legis professionals

Els col·legis professionals formen part del que s'ha anomenat administració corporativa o corporacions sectorials de base privada, representatives d'interessos econòmics i professionals que engloben un conjunt d'organitzacions públiques, creades per Llei, que agrupen a una sèrie de persones amb una doble finalitat:

- a. La defensa dels interessos generals de la ciutadania que amb elles es relacionen;
- b. La protecció dels interessos particulars ("corporatius") dels que allà es reuneixen.

L'actual marc normatiu dels col·legis professionals es remunta a l'article 36 de la Constitució que preveu els col·legis professionals i dirigeix un mandat al legislador perquè reguli les particularitats pròpies del règim jurídic d'aquestes corporacions.

El marc jurídic estatal continua sent la Llei 2/1974, de 13 de febrer, de Col·legis Professionals (en endavant, LCP) que ha sofert diverses modificacions i, en particular, les derivades de l'impacte de la Directiva de Serveis per la Llei 17/2009, de 23 de novembre (Llei Paraigües) i la Llei 25/2009, de 22 de desembre (Llei Òmnibus). Totes elles amb la necessitat de liberalitzar l'exercici de les professions i aconseguir un marc en el que la lliure circulació de serveis en la Unió Europea es faci realitat. L'article 149.1.18^a de la Constitució atribueix a l'Estat la regulació de les bases del règim jurídic de les Administracions Públiques, entre les que inclou els col·legis com a corporacions de dret públic (Sentència del Tribunal Constitucional 89/1989, d'11 de maig). La Constitució atribueix també a l'Estat l'expedició de títols per l'exercici professional.

A Catalunya, l'article 125 de l'Estatut d'Autonomia declara que la competència relativa als col·legis professionals és competència exclusiva de la Generalitat. En aquest sentit, és la Llei 7/2006, de 31 de maig, d'exercici de professions titulades i de col·legis professionals la que ha concretat diverses qüestions en la matèria (en endavant, Llei Catalana de Col·legis Professionals).

En aquest marc, l'organització de les corporacions de dret públic contempla un Consell General de la Professi3 (que, en el nostre cas, es el *Consejo General del Trabajo Social*), amb funcions normatives sobre l'exercici de la professi3 i funcions de representaci3 a nivell internacional i que agrupa tots els col·legis i, en el cas dels treballadors socials de Catalunya (abans assistents socials), existeix el Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya (en endavant, TSCAT) amb competències a tota la comunitat aut3noma. Les regles de la professi3 de treball social de Catalunya venen incorporades als Estatuts col·legials (aprovats per la Resoluci3 de 22 d'agost de 2011, de la consellera de Just3cia de la Generalitat de Catalunya que aprova els Estatuts Col·legials del TSCAT (DOGC n3m. 5956 de 05.09.2011); Resoluci3 JUS/266/2019, de 7 de febrer, de modificaci3 dels Estatuts del TSCAT (DOGC n3m. 7812 de 18.02.2019).

Les finalitats essencials que persegueixen els col·legis professionals son l'ordenaci3 de l'exercici de la professi3, la representaci3 institucional exclusiva de les mateixes quan estan subjectes a col·legiaci3 obligat3ria, la defensa dels interessos professionals dels col·legiats i la protecci3 dels interessos dels consumidors i usuaris, per tant, de la ciutadania i la prestaci3 dels serveis als seus col·legiats. Per al compliment de dites finalitats, els col·legis professionals tenen atribuïdes una s3rie de funcions, recollides en el llistat de l'article 5 de la LCP que poden ser agrupades en dos grans blocs: per una banda, **funcions privades o d'inter3s particular** per la defensa dels seus membres, com 3s la representaci3 dels interessos de la professi3 i, per altra banda, **funcions p3bliques o d'inter3s general** entre les que destaquen les d'informaci3, consulta i col·laboraci3 amb l'Administraci3. 3s el conegut caràcter bifront dels col·legis professionals.

Aquesta 3s la ra3 que ha provocat una disparitat d'interpretacions doctrinals respecte a la naturalesa jur3dica dels col·legis.

La Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de Procediment Administratiu Com3 de les Administracions P3bliques (en endavant, LPACAP) no inclou a les corporacions de dret p3blic dins del sector p3blic (art. 2.1 LPACAP); tot i que s3 preveu que les seves previsions li resultin d'aplicaci3 de manera suplet3ria, regint-se en primer lloc per la seva normativa espec3fica en l'exercici de les funcions p3bliques que li hagin estat atribuïdes per Llei o delegades per una Administraci3 P3blica (art. 2.3 LPACAP). En aquest context, resulta d'aplicaci3 el dret administratiu en diverses esferes d'actuaci3 (funcionament dels 3rgans del col·legi, exercici de potestats de col·legiaci3, potestat normativa, sancionadora o disciplinària). Aix3 mateix, s'aplica el dret p3blic als tràmits procedimentals en relaci3 als ciutadans i als seus propis col·legiats. Tamb3

en aquestes esferes, els actes del col·legi, provinents de la junta de govern, l'assemblea general o els òrgans unipersonals, son actes administratius i, gaudint d'uns privilegis d'executorietat i execució forçosa (aquest últim més discutit), han de ser notificats i motivats d'acord amb les regles de la LPACAP. A més, se'ls aplica el sistema de recursos administratius i és competent pel seu coneixement i impugnació la jurisdicció contenciosa – administrativa (art. 1 i 2 LPACAP).

En aquesta línia, el règim jurídic públic dels col·legis professionals inclou una sèrie de qüestions importants, a saber:

- a. L'organització i funcionament de les corporacions de dret públic han de ser democràtics;
- b. El funcionament i el règim jurídic dels òrgans col·legiats de govern es regeixen pel dret administratiu;
- c. Els acords dels òrgans de govern han de seguir un procediment legalment establert. Son actes administratius;
- d. Respecte al règim jurídic, s'apliquen els supòsits de nul·litat de ple dret, anul·labilitat o irregularitats no invalidants previstes a la LPACAP;
- e. Exerceixen la potestat disciplinària, reglamentària;
- f. En relació a la qüestió plantejada, exerceixen també funcions o potestats públiques com la col·legiació. Així, per l'exercici de determinades professions i quan ho estableixi obligatòriament una Llei estatal, el col·legi farà un control sobre el compliment dels requisits per exercir la professió. Aquests requisits son reglats i serà suficient per exercir en tot el territori de l'Estat la col·legiació en un col·legi professional (art. 3 LCP). El control de l'accés a la professió és una activitat de limitació (anàloga a la que exerceixen les Administracions Públiques amb les llicències, permisos o autoritzacions), les Juntes de Govern no tenen cap marge d'apreciació subjectiva en la seva decisió, que ve imposada per la Llei. És l'exercici d'una potestat reglada. Ni els col·legis professionals ni les administracions públiques poden decidir, discrecionalment, si la Llei exigeix la col·legiació obligatòria o no. I tampoc les condicions en què aquesta col·legiació s'ha d'exercir. Seguidament veurem quan és obligatòria la col·legiació per l'exercici d'una professió i quines son les regles que s'apliquen quan el col·legiat treballa per una entitat pública.

II. Regulació legal i requisits per la col·legiació obligatòria.

En el nostre ordenament jurídic, existeixen unes professions que el seu exercici està sotmès a col·legiació obligatòria. L'article 1.3 LCP diu:

“3. Son fines esenciales de estas Corporaciones la ordenación del ejercicio de las profesiones, la representación institucional exclusiva de las mismas cuando estén sujetas a colegiación obligatoria, la defensa de los intereses profesionales de los colegiados y la protección de los intereses de los consumidores y usuarios de los servicios de sus colegiados, todo ello sin perjuicio de la competencia de la Administración Pública por razón de la relación funcional.”

Per la seva banda, l'article 3 LCP diu:

“Será requisito indispensable para el ejercicio de las profesiones hallarse incorporado al Colegio Profesional correspondiente cuando así lo establezca una ley estatal. La cuota de inscripción o colegiación no podrá superar en ningún caso los costes asociados a la tramitación de la inscripción. Los Colegios dispondrán los medios necesarios para que los solicitantes puedan tramitar su colegiación por vía telemática, de acuerdo con lo previsto en el artículo 10 de esta Ley.”

Per la seva banda, l'article 3 de la Llei Catalana de Col·legis Professionals estableix el següent:

“Artículo 3. Régimen de ejercicio.

Las profesiones tituladas pueden ser colegiadas o no colegiadas, sin perjuicio del derecho de asociación. Son colegiadas las profesiones en las que, de conformidad con la ley, los profesionales que las ejercen quedan integrados en un colegio profesional.”

En síntesi, és important destacar que les professions sobre les que s'exigeix col·legiació obligatòria per al seu exercici són aquelles que requereixen un títol acadèmic universitari i que la seva actuació afecta als drets fonamentals de les persones amb les que els professionals es relacionen, incideixen en els interessos públics o en la seguretat tècnica i professional i així ho exigeix una Llei estatal.

Aquestes són **professions regulades**, és a dir, que per exercir aquesta professió és obligatori ser posseïdor d'una titulació universitària específica per garantir que les actuacions d'aquells professionals es realitzen sota estàndards

dards de qualitat, ètica i responsabilitat protegint els drets fonamentals de les persones que assisteixen. Normalment, la implicació en els drets fonamentals de la ciutadania, en la seguretat o la salut pública o la protecció de l'interès general obliguen, a més, a que en aquestes professions regulades hagi d'observar-se la col·legiació obligatòria per al seu exercici professional. En aquest sentit, són professions que desenvolupen unes activitats amb exclusió de la resta, donada la específica formació i capacitació tècnica que fa als seus professionals els únics que poden realitzar aquestes activitats, aquest exercici professional.

Així, d'acord amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional (Sentència del Tribunal Constitucional 31/2010, de 28 de juny; Sentència del Tribunal Constitucional 3/2013, de 17 de gener; Sentència del Tribunal Constitucional 82/2018, de 16 de juliol) s'estableix l'obligatorietat de la col·legiació de determinades professions basada en el compliment d'uns criteris que són:

- 1. Protecció de drets fonamentals.** La col·legiació és obligatòria quan les actuacions d'una professió poden impactar en els drets fonamentals com la vida, la salut, la dignitat o la llibertat de les persones. Per exemple, els metges i advocats que intervenen en decisions que afecten a la vida, la salut, la tutela judicial efectiva o a la llibertat de les persones.
- 2. Defensa dels interessos generals, de l'interès públic.** S'exigeix la col·legiació per aquelles professions que afectin interessos generals, com la salut pública o els drets socials. Per exemple, els treballadors socials que gestionen recursos públics i valoren en el sí d'un procediment administratiu qüestions que afecten als drets fonamentals, com la dependència o l'habitatge.
- 3. Seguretat tècnica i professional.** La col·legiació garanteix que els professionals estiguin qualificats i que el seu exercici sigui supervisat a través de codis ètics i deontològics. Per exemple, els enginyers i arquitectes han de garantir la seguretat en projectes de construcció i, per tant, la seguretat pública i de les persones.

Aquests conceptes estan íntimament relacionats amb el desenvolupament de professions amb **reserva d'activitat**, és a dir, aquelles professions en les que certes activitats o funcions específiques només poden ser realitzades legalment per persones que estan habilitades o acreditades per exercir-les a través d'una titulació oficial i una col·legiació obligatòria. Aquesta obligatorietat en la seva col·legiació garanteix que el col·legi professional reguli el compliment dels estàndards ètics i tècnics, sotmeti l'exercici professional a

un règim disciplinari i deontològic i assegurari la formació continua d'aquests professionals.

Aquesta reserva d'activitat implica, com diem, que la professió ha d'estar regulada per una normativa específica, que exigeix una titulació universitària i que pel seu exercici és necessari complir amb el requisit de l'obtenció del títol universitari o professional específic, superar el procés de col·legiació, si s'escau, i inscriure's, obligatòriament, en un col·legi professional. Tot això amb garantia de la protecció del ciutadà que es relaciona amb la professió (així, per exemple, metges, advocats, enginyers, arquitectes o farmacèutics). En el cas de la professió de treball social, el Reial Decret 822/2021, de 28 de setembre, que estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment d'assegurar la seva qualitat, preveu al seu Annex I, que el treball social es correspon amb un dels àmbits del coneixement que requereixen d'un títol universitari oficial de Grau. És una professió regulada universitària.

En conseqüència, la reserva d'activitat busca assegurar que el professional que desenvolupa o exerceix aquestes funcions tingui la formació, coneixement i habilitats necessàries per evitar riscos per la societat. La pertinença obligatòria al col·legi professional garanteix un control del correcte exercici professional, una formació contínua, un respecte a les regles deontològiques i ètiques de la professió i, per tant, una garantia de que el servei professional serà desenvolupat correctament, que la ciutadania estarà degudament protegida, així com els interessos generals, l'interès públic.

Així, podem concloure que per l'exercici de determinades professions és requisit indispensable estar incorporat a un col·legi professional i estar col·legiat.

És obligatòria la col·legiació per l'exercici de determinades professions, en concret, aquelles en les que concorren els següents requisits:

- a. Per l'exercici professional es requereixi un títol acadèmic universitari, sent professions regulades universitàries;
- b. L'exercici de la professió afecta als drets fonamentals dels usuaris (dret a la salut, a la vida, a la tutela judicial efectiva, etc.), defensen els interessos generals o l'interès públic inherent a l'Estat Social (article 9.2 de la Constitució) o la seguretat tècnica i professional;
- c. Una Llei estatal així ho estableixi.

Son professions en les que l'ordenament jurídic estableix, no només una regulació específica, sinó també una reserva d'activitat, segons la qual certes activitats o funcions específiques només poden ser realitzades legalment per persones que estan habilitades o acreditades per exercir-les, a través d'una titulació oficial que dona una determinada formació i que, en conseqüència, requereix una col·legiació obligatòria.

La pertinença obligatòria al col·legi professional garanteix un control del correcte exercici professional evitant l'intrusisme professional, una formació continua del professional, un respecte a les regles deontològiques i ètiques de la professió i, per tant, garanteix un correcte desenvolupament del servei professional a la ciutadania i una millor defensa dels interessos generals i públics, fonaments de l'existència dels col·legis professionals i de la col·legiació obligatòria.

III. Sobre l'exercici de la professió de treball social. Marc jurídic aplicable. Especial referència a la col·legiació obligatòria i requisits que s'han de complir.

A) LA PROFESSIONI DE TREBALL SOCIAL. EL COL·LEGI OFICIAL DE TREBALL SOCIAL DE CATALUNYA. MARC JURÍDIC APLICABLE.

D'acord amb el Comitè Executiu de la Federació Internacional de Treballadors Socials i la Junta de l'Associació Internacional d'Escoles de Treball Social (Melbourne, 2014), la professió de treball social es pot definir de la següent manera:

“El treball social és una professió basada en la pràctica i una disciplina acadèmica que promou el canvi i el desenvolupament social, la cohesió social, i l'enfortiment i l'alliberament de les persones. Els principis de justícia social, els drets humans, la responsabilitat col·lectiva i el respecte a la diversitat són fonamentals per al treball social. Recolzada per les teories del treball social, les ciències socials, les humanitats i els coneixements indígenes, el treball social involucra les persones i les estructures per fer front a desafiaments de la vida i augmentar el benestar”.

La professió de treball social (antics “assistents socials”) és una professió que construeix espais de relació en base a la conversa, l'escolta i l'acompanyament i que parteix del compromís i el respecte a les persones, basant-se

en les seves potencialitats i orientant-les perquè la seva situació millori i superin les dificultats. El vincle entre l'usuari i el professional social és una peça clau per promoure la dignitat i la millora de la qualitat de vida i el benestar de les persones.

Tractant-se d'una professió que, com veurem, actua en molts dels àmbits que formen part de l'Estat Social i Democràtic de Dret (per exemple, els àmbits de la salut, l'educació, la dependència o l'habitatge, entre d'altres), resulta evident que requereix d'una institució referent que representi tot el col·lectiu professional.

En el cas del territori de Catalunya, aquesta institució és el Col·legi Oficial de Treball Social de Catalunya o TSCAT que, com a corporació de dret públic de caràcter professional, actua com a veu i referent professional i social del col·lectiu col·legiat de treballadores i treballadors socials de Catalunya.

El TSCAT, com a col·legi professional, presta com a servei principal **la col·legiació de les i els professionals de l'àmbit de treball social a Catalunya** ja que, d'acord amb la legislació aplicable que analitzarem a continuació, és necessari estar col·legiat/ada per exercir la professió de treball social, ja sigui a l'àmbit públic o a l'àmbit privat.

A més, d'acord amb l'article 5 dels Estatuts Col·legials, el TSCAT disposa d'una sèrie de funcions que resulten essencials per a la professió, entre les que cal destacar les següents, a saber:

1. Garantir que l'exercici professional s'adeqüi a la normativa, la deontologia, els principis, les competències i funcions propis de la disciplina de treball social.
2. Ordenar, en el propi àmbit competencial, l'exercici de la professió d'acord amb el marc legal aplicable, **vetllant per la dignitat professional i pel respecte dels drets** dels ciutadans, i proposar a l'Administració pública l'adopció de mesures en relació **amb l'ordenació i regulació de l'accés i l'exercici de la professió**.
3. Vetllar pels drets i pel compliment dels deures i les obligacions dels col·legiats/ades, i perquè no es produeixin actes d'exercici irregular, de competència deslleial o altres actuacions irregulars en relació amb la professió, adoptant, si s'escau, les mesures i les accions establertes per l'ordenament jurídic.

Respecte a l'organització del TSCAT, el mateix disposa d'una sèrie d'òrgans de govern com són l'assemblea general, integrada per tots els col·legiats i

col·legiades; la junta de govern que actua com a òrgan rector del col·legi; la junta de govern permanent constituïda pel/la degà/ana, el/la vicedegà/ana primer/a, el/la secretari/ària i el/la tresorer/a; i les juntes territorials, encarregades de representar el Col·legi, en un àmbit territorial determinat. En aquest sentit, a banda de la seu central a Barcelona, el TSCAT disposa de cinc delegacions (Girona, Lleida, Manresa-Catalunya Central, Tarragona i Terres de l'Ebre).

A més de tot l'anterior, el TSCAT també forma part de la Intercol·legial de Col·legis Professionals de Catalunya, associació que representa més de 100 corporacions professionals a Catalunya, amb més de 200.000 col·legiats i col·legiades de tots els sectors professionals. Dins de la Intercol·legial, el TSCAT exerceix la presidència de la Sectorial d'Acció Social, Ensenyament i Humanitats.

B) LA COL·LEGIACIÓ OBLIGATÒRIA I ELS REQUISITS QUE ELS PROFESSIONALS HAN DE COMPLIR.

En efecte, la professió de treball social està present en molts dels àmbits que formen part de l'Estat Social de Dret, tant a nivell públic com a nivell privat. En aquest sentit, els professionals estableixen un vincle molt estret amb els diferents usuaris, coneixen aspectes i detalls delicats sobre la seva vida privada (especialment, en l'àmbit personal i familiar) i fomenten la salvaguarda de diferents drets dels ciutadans inherents a la dignitat de les persones, com veurem seguidament.

Com ja hem assenyalat, la professió de treballador social requereix d'una institució referent que representi tot el col·lectiu professional, com és el TSCAT. A més, **resulta obligatori estar col·legiat/ada per exercir la professió de treball social**, tant quan es presta el servei a les administracions o entitats públiques, com quan es fa a les entitats o empreses privades.

En aquest sentit, es tracta d'un col·legi professional sotmès a la Llei catalana de col·legis professionals, a la Llei 26/2010, de 3 d'agost, de règim jurídic i de procediment de les administracions públiques de Catalunya i als Estatuts col·legials vigents, aprovats per Resolució de 22 d'agost de 2011, de la consellera de Justícia de la Generalitat de Catalunya que aprova els Estatuts Col·legials del TSCAT i publicats al DOGC núm. 5956 de 05.09.2011 (en endavant, els Estatuts), així com a les posteriors modificacions, normativa que conforma el marc jurídic aplicable.

Així mateix, a nivell estatal, també és important assenyalat la LCP i la Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents So-

cial (actuals treballadors socials).

De tota la normativa assenyalada, ja avancem, sense perjudici de posteriors aclariments, que **la col·legiació resulta obligatòria per als treballadors i les treballadores socials que exerceixen la seva professió a l'àmbit de Catalunya i a la resta de l'Estat**, d'acord amb les previsions que es detallen a continuació:

1. En primer lloc, resulta necessari indicar que, a nivell estatal, en l'àmbit de la professió de treball social, existeixen diferents normes que assenyalen que, per al cas de les i els treballadors socials, la col·legiació resulta obligatòria, a saber:

- Per una banda, la Llei 2/1974, de 13 de febrer, sobre Col·legis Professionals, que als seus articles 1.3 i 3.2 manifesta la obligatorietat de la col·legiació, en virtut de l'article 149.1.18^a de la Constitució:

“Artículo 1.3.

Son fines esenciales de estas Corporaciones la ordenación del ejercicio de las profesiones, la representación institucional exclusiva de las mismas cuando estén sujetas a colegiación obligatoria, la defensa de los intereses profesionales de los colegiados y la protección de los intereses de los consumidores y usuarios de los servicios de sus colegiados, todo ello sin perjuicio de la competencia de la Administración Pública por razón de la relación funcional.”

“Artículo 3.2.

Será requisito indispensable para el ejercicio de las profesiones hallarse incorporado al Colegio Profesional correspondiente cuando así lo establezca una ley estatal. La cuota de inscripción o colegiación no podrá superar en ningún caso los costes asociados a la tramitación de la inscripción. Los Colegios dispondrán los medios necesarios para que los solicitantes puedan tramitar su colegiación por vía telemática, de acuerdo con lo previsto en el artículo 10 de esta Ley.”

- Per altra banda, la Llei estatal 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials que, al seu article 3, diu, de forma literal, el següent:

“Los Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales que podrán tener el ámbito de Comunidades Autónomas, regional o provincial, integraran en sus respectivas territorios a quienes reúnan los requisitos legales para ser considerados como

Diplomados Universitarios en Trabajo Social y Asistentes Sociales, siendo obligatoria para el ejercicio de la profesión la incorporación al Colegio correspondiente.”

2. D'acord amb l'anterior, l'article 6 dels Estatuts del TSCAT assenyalava que “*En els termes establerts a la legislació vigent, han de pertànyer al Col·legi els treballadors/ores socials que, en possessió de la titulació universitària de diploma en treball social, grau en treball social, o aquella que la substitueixi o de la homologació de títol estranger equivalent en els termes que legalment s'estableixi, exerceixin la professió de treball social i tenen el seu domicili professional únic o principal dins l'àmbit territorial del Col·legi*”. Per tant, en aquest sentit, la col·legiació és obligatòria per a tothom que exerceixi la professió de treball social.

En conseqüència, en base a l'anterior, en l'àmbit de l'exercici de la professió del treball social, el règim de col·legiació de les i els professionals és l'establert a la normativa estatal (LCP i Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials), que assenyalava que la col·legiació resulta obligatòria per a l'exercici professional.

En la mateixa línia, la Llei catalana 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials que té per objecte regular i ordenar el sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-hi l'accés universal per a fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població. Amb aquesta finalitat, els treballadors socials exerceixen la seva activitat emetent informes socials i actuacions en el sí de diversos procediments administratius que, són determinants per l'adopció de la resolució definitiva per part de les administracions públiques amb competències en la matèria.

D'acord amb l'anterior, tothom qui vulgui exercir la professió de treball social ha de col·legiar-se obligatòriament. En aquest sentit, els requisits que els professionals han de complir per poder col·legiar-se i exercir la professió de treball social són que han de ser titulats universitaris en Treball Social i han de tenir el seu domicili professional únic o principal dins l'àmbit d'actuació del TSCAT (article 6 Estatuts).

El grau universitari de Treball Social (d'acord amb el Reial Decret 822/2021, de 28 de setembre, que estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment d'assegurar la seva qualitat) consta de 240 crèdits, que requereix d'un Treball de Final de Grau i que, tot i que no requereix d'un examen d'accés a la professió, sí que resulta obligatòria la col·legiació a tot l'Estat per a l'exercici professional.

Igualment, poden col·legiar-se voluntàriament totes aquelles persones que estiguin en possessió del títol universitari de treball social i que no estiguin exercint la professió.

IV. Activitats desenvolupades pels treballadors i les treballadores socials públics. L'afectació als drets fonamentals de la ciutadania i la incidència sobre l'interès general en la prestació del servei. Professions afins.

A Catalunya, la professió de treball social s'exerceix tant en l'àmbit de l'Administració Pública – ja sigui a través de mecanismes o externs – com en el sector privat o tercer sector. En aquest sentit, tenint en compte que la obligatorietat de col·legiació dels professionals que exerceixen la seva activitat en l'àmbit privat mai ha suposat cap problema, és important centrar-se en els treballadors i les treballadores socials que actuen en l'àmbit públic, per tal de veure la incidència que la seva activitat té sobre els drets fonamentals de la ciutadania i sobre l'interès general en la prestació del servei que comporta, en conseqüència, l'obligatorietat de la seva col·legiació.

A) ACTIVITATS DESENVOLUPADES PELS TREBALLADORS I LES TREBALLADORES SOCIALS. L'AFECTACIÓ ALS DRETS FONAMENTALS DE LA CIUTADANIA I LA INCIDÈNCIA SOBRE L'INTERÈS GENERAL EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI.

En efecte, com hem assenyalat, la professió de treball social és una professió que es troba present en molts dels àmbits que formen part de l'Estat Social de Dret per aportar la mirada i l'acompanyament social a les persones. Així, podem trobar treballadors i treballadores socials en àmbits com els serveis socials bàsics, la salut, la salut mental, la infància, la cooperació internacional, la immigració, l'educació, l'atenció a la dona, l'habitatge, la mediació, la discapacitat, la dependència, el treball social comunitari, el peritatge social o judicial, el sistema penitenciari, els dispositius d'atenció en emergències, l'atenció de drogodependències i en ONG's de diferents àmbits.

En conseqüència, es tracta d'una professió amb motivació de servei a la ciutadania que s'activa en moments rellevants, especialment en situacions on hi pot haver certa desigualtat social i cal garantir el respecte dels drets de

les persones. Així s'estableix a l'article 1 de la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials que diu que l'objecte de la mateixa és regular i ordenar el sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir- hi l'accés universal per a fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població.

En aquest sentit, és important assenyalar que existeixen professions similars a la de treballador o treballadora social com, per exemple, les professions d'educador social, psicòleg social, integrador social o mediador familiar, amb les que comparteixen un enfocament centrat en el recolzament, la intervenció i l'acompanyament de persones, famílies o comunitats en situació de vulnerabilitat, és a dir, que es troben exposades a riscos o circumstàncies adverses que afecten el seu benestar, la satisfacció de les seves necessitats bàsiques o la seva participació plena en la societat.

No obstant, a diferència d'aquestes professions afins que únicament acompanyen a les persones afectades, el treballador o treballadora social, en canvi, a més d'aquesta tasca de suport, realitza funcions públiques, d'*imperium* i, en concret, elabora informes socials que s'insereixen en els procediments administratius i que son determinants per l'òrgan administratiu que té la competència per resoldre. Aquestes funcions i competències es concentren, principalment, en la gestió, planificació, intervenció i coordinació en l'àmbit dels serveis socials sent determinants per l'administració pública que té la potestat de decisió final, per als interessos generals i per als drets fonamentals dels usuaris afectats.

Així, com diem, els treballadors i les treballadores socials actuen en diferents àmbits del nostre ordenament jurídic, de la vida social, a saber:

1. Protecció de la infància i l'adolescència

En relació al dret a la protecció davant situacions de risc o desemparament establert a l'article 19 de la Convenció sobre els Drets de l'Infant, els i les professionals realitzen tasques de detecció i actuació davant situacions de possible maltractament, risc social o violència i estableixen un marc de col·laboració amb la implantació de diferents mesures de protecció com l'acolliment o l'adopció.

En aquest sentit, els i les professionals del treball social exerceixen un paper crucial en diversos contextos relacionats amb la intervenció social, educativa i judicial amb l'objectiu de garantir el desenvolupament ple dels menors, prioritzant el seu benestar i seguretat.

Així, existeixen diferents institucions per garantir aquests objectius

com, per exemple, l'Equip d'Assessorament Tècnic Penal, on el treballador social valora el dany patit per les víctimes, a més d'oferir suport per a la identificació de les necessitats i les possibles mesures de reparació o els Serveis Especialitzats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència, on es realitza la valoració de les situacions de risc i desemparament dels menors, proposant mesures de protecció i suport per a la família o l'entorn de l'infant, tal com es recull a la Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència.

2. Atenció a les dones víctimes de violència de gènere

Pel que fa al dret a la integritat física i psicològica recollit a l'article 15 de la Constitució, els i les professionals elaboren informes socials que donen accés als recursos d'urgència i realitzen tasques de suport en els diferents plans de protecció. A més, també són els encarregats de derivar les persones que ho necessitin als diferents serveis especialitzats.

Per tant, el o la professional elabora un informe social que acredita la situació de violència i la vulnerabilitat de la víctima, erigint-se com un document clau per a l'accés a determinades ajudes i recursos com, per exemple, els ajuts econòmics per a dones víctimes de violència masclista, prestacions d'urgència destinades a cobrir necessitats bàsiques immediates (allotjament o alimentació), accés a habitatges de protecció oficial o altres recursos residencials o l'accés preferent a la renda garantida de ciutadania.

En definitiva, la tasca consisteix en protegir les dones que es troben en situació de risc, a més de promoure l'eliminació de la violència masclista.

3. Atenció a persones amb discapacitat i dependència

Respecte al dret a l'autonomia personal i la inclusió social establert a l'article 49 de la Constitució, els i les professionals realitzen una avaluació integral de les persones usuàries.

Per a les persones en situació de dependència, el treball social té un paper fonamental donat que el professional s'encarrega d'elaborar i implementar el Pla Individual d'Atenció (denominat PIA). Aquest pla és l'instrument que determina les modalitats d'intervenció més adequades per a cada persona, amb l'objectiu de millorar la seva qualitat de vida i promoure la seva autonomia.

Per realitzar aquest Pla, el o la professional ha de realitzar una avaluació de la persona, tenint en compte aspectes físics, psíquics, socials i del seu entorn per poder identificar les necessitats específiques i els recursos disponibles per a la seva atenció. Això permet dissenyar el pla d'atenció, que incorpora la prestació dels serveis i suports que siguin més adequats per a la persona (assistència domiciliària, centres de dia, ajudes tècniques o prestacions econòmiques) que requereix, també, de la coordinació amb altres professionals, on el treball social actua com a enllaç. Així mateix, també s'ha de fer un seguiment continuat per assegurar que els serveis proporcionats son adequats i efectius.

Per altra banda, pel que fa a la intervenció del treball social en la determinació de la discapacitat és un servei essencial per garantir que el procés d'avaluació sigui complet i consideri no només factors mèdics, sinó també factors socials, econòmics i ambientals que influeixen en la vida de la persona afectada. Per tant, el o la professional realitza una valoració social integral, elabora un informe social detallat que descriu els aspectes rellevants de la vida de la persona i que constitueix una eina clau en la determinació del grau de discapacitat, informa i orienta la persona sobre els recursos disponibles, es coordina amb altres professionals – com metges i psicòlegs – i realitza un seguiment constant per fer revisió en cas de canvis en la situació de la persona.

En conseqüència, l'objectiu primordial és facilitar la plena inclusió de les persones amb discapacitat i dependència a la societat, així com millorar la seva qualitat de vida.

A més de l'anterior, els i les professionals del treball social també tenen un paper fonamental en l'atenció a la gent gran, en especial, en l'emissió dels informes socials que faciliten l'accés a les diverses prestacions i serveis. Així, les principals intervencions van destinades a valorar la dependència, a accedir a serveis residencials i a centres de dia, a garantir el servei d'ajuda a domicili o la teleassistència domiciliària, a adaptar la seva llar o a adquirir certes prestacions econòmiques.

4. Emergències i catàstrofes

En relació al dret a la vida, al dret a la seguretat i al dret al refugi establerts als articles 15 i 47 de la Constitució, els i les professionals ofereixen suport psicosocial a qui ho requereixi, elaboren informes

socials per accedir als ajuts d'emergència i realitzen diferents tasques de coordinació i gestió dels recursos.

Per tant, davant una situació d'emergències i catàstrofes, el treball social realitza una tasca essencial que es realitza en diferents moments.

En primer lloc, davant l'emergència o catàstrofe produïda, els i les professionals ofereixen atenció psicosocial immediata, avaluen les necessitats bàsiques i específiques de les persones afectades (alimentació, allotjament, salut i suport social), coordinen els recursos que siguin necessaris per assegurar una resposta integral i coordinada i ofereixen informació i orientació sobre els drets de les víctimes i els recursos disponibles.

En segon lloc, també elaboren els informes socials que detallen la situació de les persones afectades i que inclouen la descripció de l'impacte de l'emergència, l'avaluació de necessitats i les recomanacions.

Finalment, ofereixen assessorament sobre l'accés a les diferents prestacions i ajuts disponibles per a les persones afectades ja siguin ajuts econòmics d'emergència, allotjament temporal, suport psicològic o ajuts per a la reconstrucció o reparació de l'habitatge, entre d'altres.

En aquest sentit, la funció primordial es donar una resposta de la manera més immediata possible per protegir els drets bàsics dels usuaris en situacions de crisi.

5. Lluita contra la pobresa i l'exclusió social

Sobre el dret a una vida digna i el dret al treball recollits als articles 10 i 35 de la Constitució, els i les professionals realitzen una avaluació socioeconòmica per accedir als diferents ajuts com, per exemple, la Renda Garantida de la Ciutadania i la resta de recursos bàsics.

En definitiva, es tracta d'oferir eines i ajudar a combatre la desigualtat social, a més de promoure l'equitat i la inclusió social.

6. Intervenció en matèria d'habitatge

Pel que fa al dret a un habitatge digne i adequat establert a l'article 47 de la Constitució, els i les professionals ofereixen suport en els processos de desnonament, acompanyen a qui ho requereixi en el procediment d'accés a un habitatge social i realitzen tasques de mediació en els conflictes habitacionals que puguin sorgir.

En aquest sentit, els i les professionals socials desenvolupen un paper essencial en l'àmbit de l'habitatge, ja que actuen com a enllaç entre les persones i els recursos disponibles per garantir el dret a un habitatge digne i realitzen diferents funcions, a saber:

- a. Avaluació i diagnosi de les necessitats habitacionals de les persones o famílies, considerant els factors econòmics, socials i de salut.
- b. Gestió dels ajuts per al pagament del lloguer que inclouen l'assessorament i la tramitació de les diferents subvencions.
- c. Suport en situacions de desnonament o pèrdua de l'habitatge oferint serveis de mediació, allotjaments temporals i ajuts d'urgència social, a més de buscar solucions alternatives.
- d. Informar sobre l'accés als habitatges de protecció oficial, els requisits i els procediments establerts a la normativa.
- e. Assessorar sobre els diferents programes de rehabilitació i adaptació funcional de l'habitatge per millorar l'accessibilitat i les condicions de vida.
- f. Prevenir la pobresa energètica i facilitar l'accés als ajuts per al pagament de subministraments bàsics.
- g. Intervenir en situacions d'exclusió residencial

Es tracta, en conseqüència, de garantir l'accés a un habitatge digne, adequat i assequible en termes econòmics que permeti garantir una seguretat residencial que resulta essencial per al desenvolupament personal i familiar, on també entren en joc altres drets fonamentals com el dret a la intimitat personal i familiar (article 18 Constitució).

7. Suport a persones migrades i refugiades

Respecte al dret a l'asil i a la no discriminació recollits als articles 13 i 14 de la Constitució, els i les professionals realitzen diferents tasques com, per exemple, la gestió de serveis d'acollida, l'assessorament en la regularització administrativa i el suport per a la integració social.

En aquest sentit, les persones migrades tenen accés a diverses prestacions socials dissenyades per facilitar la seva integració i garantir el seu benestar. En conseqüència, els professionals del treball social exerceixen un paper fonamental en l'accés i la gestió d'aquestes prestacions, actuant com a enllaç entre les persones migrades i els recursos disponibles com, per exemple, els serveis d'acollida i inte-

gració, l'accés als serveis socials bàsics (atenció sanitària, educació i habitatge) i l'accés als ajuts econòmics i oferiment de suport social.

L'objectiu últim passa per facilitar la integració dels col·lectius vulnerables i respectar els drets humans universals.

8. Mediació familiar i comunitària

Sobre el dret a la convivència familiar establert a l'article 39 de la Constitució, els i les professionals tracten de resoldre els conflictes que sorgeixen en situacions de separacions o divorcis. A més, també realitzen tasques per protegir els drets dels menors i per garantir la cohesió comunitària en barris vulnerables.

En conseqüència, es pretén prevenir el deteriorament familiar i comunitari per fomentar la convivència pacífica.

9. Atenció en l'àmbit de la salut

En relació al dret a la salut recollit a l'article 43 de la Constitució, els i les professionals ofereixen suport als pacients – i a les seves famílies – que es troben en processos mèdics, tant en centres d'atenció primària com a hospitals i clíniques o altres serveis d'emergències. La funció dels treballadors socials es centra en tractar les diferents necessitats socials, emocionals i econòmiques dels individus que impacten directament en la seva salut.

Es tracta, per tant, d'una intervenció multidimensional ja que realitza diferents actuacions en funció de la necessitat de cadascun dels pacients com, per exemple:

1. Presta atenció i recolzament als pacients (avaluar condicions que influeixen en la salut, proporcionar orientació als pacients i familiars davant malalties, diagnòstics complexes o situacions de vulnerabilitat o facilitar la comunicació entre l'equip mèdic i els pacients).
2. Gestiona els recursos i les derivacions corresponents per tal de connectar els pacients amb els serveis socials corresponents (ajudes, programes o serveis) i coordina les actuacions amb altres entitats públiques i privades per garantir una atenció integral.
3. Fomenta l'educació i la prevenció de campanyes per prevenir malalties i promoure estils de vida saludables. També realitza activitats de formació sobre l'accés als sistemes de salut i els drets dels pacients.

Així mateix, en l'àmbit de la salut mental, el treballador social també té un rol fonamental doncs dona suport a pacients que es troben en processos de rehabilitació psicossocial. A més, també desenvolupen funcions dirigides a prevenir les diferents situacions de risc.

En aquest sentit, es tracta de promoure la inclusió i l'accés a una atenció integral per a persones amb problemes de salut mental. A més, els i les professionals del treball social també tenen un paper fonamental en altres àmbits d'actuació sanitària. Així, per exemple, es tracta de professionals que intervenen en centres d'atenció primària, col·laborant estretament amb els equips mèdics i d'infermeria; participen en equips multidisciplinaris en hospitals generals i especialitzats, abordant les necessitats socials dels pacients hospitalitzats i col·laboren en centres de rehabilitació i sociosanitaris, assegurant que els pacients rebin els suports necessaris per a la seva recuperació i reintegració social.

10. Intervenció en l'àmbit educatiu

Pel que fa al dret a l'educació i a la igualtat d'oportunitats establert a l'article 27 de la Constitució, els i les professionals s'encarreguen de donar suport a l'alumnat que es trobi en risc d'exclusió escolar. A més, també realitzen tasques de gestió amb els equips psicopedagògics i ofereixen assessorament familiar. En aquest sentit, es pretén assegurar un accés equitatiu a l'educació com a eina per trencar el cercle de la pobresa.

11. Serveis socials bàsics

A més de tots els àmbits d'actuació que s'han assenyalat anteriorment, és important destacar la tasca realitzada pels treballadors i les treballadores socials dels denominats "serveis socials bàsics".

Els serveis socials bàsics suposen, en la majoria de casos, la primera línia d'atenció dins del sistema de protecció social i els treballadors i treballadores actuen com una xarxa de suport per la cohesió social i el benestar de la ciutadania i coordinen la derivació a altres entitats o serveis.

En aquest sentit, es tracta de professionals que, generalment, presten els seus serveis als Ajuntaments, com a Administració més propera als ciutadans i es tracta de serveis universals, gratuïts i de proximitat, dissenyats per garantir l'accés als recursos essencials i per promoure la inclusió social.

En conseqüència, de l'anàlisi anterior, podem concloure que els treballadors i les treballadores socials realitzen unes funcions dirigides, en la seva globalitat, a garantir els drets de totes les persones usuàries del servei i que, en concret, es poden sintetitzar en les següents tasques:

- a. Avaluen els usuaris, detecten les necessitats, elaboren els plans d'actuació per a cada cas en concret, ofereixen els serveis i els recursos disponibles i actuen com a enllaç entre les persones afectades i les diferents prestacions.
- b. Elaboren els informes socials que donen accés, en la majoria de casos, als ajuts econòmics i als serveis d'assistència que siguin necessaris.
- c. Acompanyen a les persones afectades al llarg dels diferents processos, realitzant el seguiment de cada situació i realitzant les revisions que siguin oportunes.

Per tant, els treballadors i les treballadores socials tenen un paper fonamental en la garantia dels drets dels ciutadans, ja que dels seus informes socials depèn, en la majoria de casos, l'accés a ajuts econòmics i serveis socials, gestionats i oferts per les diferents administracions públiques.

En essència, l'informe social emès per un treballador o treballadora social dona accés a una sèrie de mesures, ajudes o serveis, igual que l'informe diagnòstic d'un metge dona accés a una prescripció de medicaments determinada.

Així mateix, també es necessari destacar que l'àmbit d'informació al que accedeix un treballador o treballadora social sobre un usuari determinat és molt elevat i requereix d'una protecció molt reforçada, ja que son dades personals molt sensibles que han de ser tractades amb la deguda seguretat jurídica i garantir un control adequat, per tal de no vulnerar el dret a la intimitat dels usuaris.

En definitiva i com a conclusió, realitzen un tipus de funcions que només poden realitzar els treballadors i les treballadores socials en base al compliment d'unes normes específiques de la professió que requereix, a banda del títol acadèmic oficial, el compliment d'un codi deontològic que exigeix als i les professionals ajudar les persones, els grups i les comunitats a desenvolupar les seves capacitats de manera que els permeti resoldre els problemes individuals i col·lectius; promoure la facultat de lliure elecció, d'adaptació i el desenvolupament de les persones i **advocar perquè s'adoptin polítiques socials justes i perquè s'estableixin serveis o alternatives als recursos socioeconòmics existents.**

Així mateix, l'ordenament jurídic atribueix una sèrie de prerrogatives a la professió de treballador o treballadora social en el desenvolupament de la seva activitat, prerrogatives que tenen especial incidència en la millor defensa de l'interès general. Així succeeix en: a) la valoració social en els serveis socials, b) la gestió de prestacions i recursos socials, c) l'elaboració d'informes socials en l'àmbit d'un procediment administratiu, d) la intervenció en situacions de risc i emergències socials, e) la coordinació de serveis socials, f) la mediació social i comunitària i g) la supervisió i avaluació de polítiques socials. Totes aquestes competències són desenvolupades en règim d'exclusivitat del treballador o treballadora social, gaudeixen de certes prerrogatives per la defensa dels interessos generals i són determinants perquè els òrgans administratius que dicten la resolució que posa fi al procediment administratiu ho faci tenint en compte la seva actuació.

Tot l'anterior comporta que, l'exercici de la professió de treballador social, tant en l'àmbit públic com en el privat, exigeixi la col·legiació obligatòria, com veurem seguidament.

B) PROFESSIONS AFINS

En el nostre ordenament jurídic es preveuen una sèrie de professions que són afins a la de treballador social, donat que les seves tasques fonamentals són les d'acompanyar, ajudar i recolzar a les persones usuàries.

A continuació, s'enumeren les professions afins a la del treballador social:

- 1. Educador social.** La funció principal consisteix a treballar amb persones o grups en risc d'exclusió social, promovent la seva integració i autonomia a través de determinats processos educatius. Alguns àmbits d'actuació dels educadors socials es centren en els menors desprotegits, les persones amb discapacitat o la reinserció social de persones privades de llibertat. En aquest sentit, l'educador social comparteix amb el treballador social la intervenció directa en els col·lectius més vulnerables, però amb un enfocament més educatiu que administratiu o assistencial.
- 2. Psicòleg social.** Es centra en la intervenció psicològica per millorar el benestar emocional i social dels individus i comunitats. Alguns dels àmbits d'actuació dels psicòlegs socials són el recolzament psicològic a serveis socials o els programes de prevenció i promoció de la salut mental, entre d'altres. En aquest sentit, el psicòleg social també intervé en determinats problemes socials, però només des de la perspectiva de la salut mental i les dinàmiques emocionals.

- 3. Integrador social.** La funció principal consisteix en dissenyar i implementar projectes per fomentar la integració de les persones en risc d'exclusió. Així, l'integrador social participa, per exemple, en mediacions interculturals o en l'acompanyament en processos d'inserció laboral. En aquest sentit, intervé pràcticament en els mateixos col·lectius que el treballador social, però ho fa des d'una vessant tècnica més específica.
- 4. Mediator familiar o comunitari.** Es tracta d'un professional que facilita la resolució de conflictes familiars, comunitaris o veïnals a través de la mediació. Actua en àmbits de mediació en separacions i custòdies o de conflictes veïnals o interculturals. En aquest sentit, aborda conflictes socials des d'una perspectiva conciliadora, complementant les funcions del treballador social.
- 5. Tècnic en intervenció sociolaboral.** Realitza funcions de suport a persones sense feina o en situació d'exclusió i les ajuda a trobar feina i millorar les seves habilitats laborals. Treballa en l'elaboració de programes de formació i inserció laboral i l'orientació professional en serveis socials. En aquest sentit, comparteix la intervenció en col·lectius vulnerables però des de l'àmbit laboral.
- 6. Animador sociocultural.** La seva funció és dissenyar activitats culturals i recreatives per fomentar la cohesió social i la participació comunitària. Intervé en centres de gent gran, d'associacions juvenils o en barris desfavorits. Per tant, treballa amb comunitats i col·lectius vulnerables des d'una vessant dinamitzadora que fomenta la participació social.
- 7. Auxiliar d'ajuda a domicili.** La funció principal es donar recolzament directe a persones grans, dependents o amb discapacitat en la realització de les seves activitats diàries. Per tant, actua en àmbits com l'ajuda a la llar o l'acompanyament a serveis mèdics o socials en tasques més pràctiques i assistencials.
- 8. Gerontòleg.** Es tracta d'una professió especialitzada en el treball amb persones grans, atenent les seves necessitats físiques, socials i emocionals. S'enfoca en àmbits com les residències de gent gran o els programes d'envelliment actiu.
- 9. Tècnic en igualtat de gènere.** La funció principal és dissenyar i executar programes per fomentar la igualtat de gènere i prevenir la violència masclista. Aquests professionals actuen en diferents àmbits com en la planificació dels programes de sensibilització o

l'atenció a les víctimes de violència de gènere. Per tant, intervé en problemes socials estructurals relacionats amb l'exclusió i la discriminació, complementant les funcions dels treballadors socials.

10. Sociòleg. Es tracta d'una professió que estudia i analitza les dinàmiques socials, elaborant propostes i diagnòstics per a diferents polítiques socials. Actua en àmbits com la investigació social i la planificació de programes socials. Per tant, comparteix amb el treballador social l'interès per l'anàlisi de problemes socials, però amb un enfocament molt més acadèmic que pràctic.

En definitiva, i com a conclusió, totes aquestes professions tenen com a funció primordial l'acompanyament de les persones usuàries i ajudar-les des de diferents tipus de vessants (laboral, mediació, educatiu, etc.). En canvi, el treballador social, a més de totes aquestes funcions, realitza una sèrie d'actuacions que s'insereixen en els procediments administratius i que gaudeixen d'unes potestats públiques (per exemple, emetre informes socials) que són determinants perquè les administracions públiques adoptin els actes que posen fi al procediment administratiu.

V. L'obligatorietat de la col·legiació dels treballadors socials.

Especial referència als treballadors socials que exerceixen la seva activitat en el sector públic

A) QÜESTIONS GENERALS

Tal com s'ha assenyalat, els treballadors i les treballadores que exerceixen la professió del treball social es troben implicats en la vida pública i en la garantia de diferents drets dels ciutadans com, per exemple, el dret a la salut, el dret a l'educació o el dret a l'habitatge, entre d'altres.

Tenint en compte l'anterior, és necessari assenyalat que els professionals socials poden exercir la seva professió tant en el sector privat com en el sector públic.

Respecte als treballadors socials que presten els seus serveis en l'àmbit privat, l'obligatorietat de la col·legiació no ha estat qüestionada. Tal com s'ha assenyalat anteriorment, d'acord amb la normativa estatal aplicable, la col·legiació resulta obligatòria.

En canvi, respecte als treballadors socials que presten els seus serveis en el sí de les administracions públiques (Administració General de l'Estat, Administració Autònoma i entitats que integren l'Administració Local), s'ha generat un cert debat envers l'obligatorietat de la col·legiació dels mateixos. Aquest debat ha estat provocat per la certa indefinició que preveu Reial Decret Legislatiu 5/2015, de 30 d'octubre, que aprova el text refós de la Llei de l'Estatut Bàsic de l'Empleat Públic (en endavant, EBEP) donat que no estableix expressament la col·legiació obligatòria dels treballadors socials com un requisit imprescindible per accedir a la funció pública. Així mateix, per la manca d'implementació de la disposició transitòria quarta de la Llei 25/2009, de 22 de desembre, de modificació de diverses lleis per l'adaptació a la Llei sobre el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici que establia que en el termini d'un any s'havia de procedir a regular aquelles professions que havien de ser col·legiades.

El Tribunal Constitucional, finalment, ha tancat el debat establint que quan la col·legiació és obligatòria no es poden contemplar excepcions per als empleats públics, mantenint el règim establert per al conjunt de la professió, declarant sistemàticament inconstitucionals les normes de les Comunitats Autònomes que deien el contrari.

B) ELS REQUISITS DE LA COL·LEGIACIÓ OBLIGATÒRIA DELS EMPLEATS PÚBLICS A LA JURISPRUDÈNCIA DEL TRIBUNAL CONSTITUCIONAL

1. Qüestions generals

El Tribunal Constitucional ha examinat, en diverses ocasions, quan els empleats públics han d'estar col·legiats obligatòriament en un col·legi professional. Així destaquen les Sentències del Tribunal Constitucional 3/2013, de 17 de gener, sobre l'article 30.2 de la Llei 15/2001, d'Andalusia; 46/2013, de 28 de febrer, sobre l'article 11 de la Llei 6/2013, d'Astúries; 50/2013, de 28 de febrer, sobre l'article 17.1 de la Llei 11/2002, d'Extremadura; 63/2013, de 14 de març, sobre l'article 4 de la Llei 10/2003, d'Andalusia; 123/2013, de 23 de maig, sobre l'article 16 de la Llei 2/2002, de Canàries; 201/2013, de 5 de desembre, sobre l'article 38.2 de la Llei 7/2006, de Catalunya; 150/2014, de 2 de setembre, sobre l'article 30.2 de la Llei 18/1997, de 21 de novembre i la 229/2015, de 2 de novembre, sobre l'article 16.2 de la Llei 8/1997, de Castella i Lleó.

En síntesi, la jurisprudència del Tribunal Constitucional estableix les següents regles en relació a la col·legiació obligatòria de determinades professions i respecte la col·legiació obligatòria dels empleats públics, a saber:

- a. En primer lloc, el Tribunal Constitucional assenyala que l'obligatorietat de la col·legiació és una qüestió de competència estatal, d'acord amb els articles 149.1.1 i 149.1.18 de la Constitució, així com amb l'article 3.2 LCP, que té caràcter bàsic.
- b. A més, la jurisprudència indica que la col·legiació és obligatòria quan la professió afecta els interessos generals de la ciutadania propis de l'Estat Social o drets fonamentals dels ciutadans.
- c. En tercer lloc, tenint en compte l'anterior, les Comunitats Autònomes no poden establir excepcions per als empleats públics en el règim establert per al conjunt de la professió com, per exemple, en el cas dels treballadors i treballadores socials. En aquest sentit, el Tribunal Constitucional ha declarat inconstitucional, entre d'altres, l'article 38.2 de la Llei 7/2006, de 31 de maig, de Professions Titulades i dels Col·legis Professionals (en endavant, Llei Catalana de Col·legis Professionals).
- d. Aquesta col·legiació obligatòria es preveu per a les professions regulades, és a dir, les que tenen un títol universitari i que incideixen en els drets fonamentals dels usuaris o en els interessos generals propis de l'Estat Social.
- e. A més de tot l'anterior, per a aquestes professions existeix una reserva d'activitat, segons la qual, aquesta professió només pot ser exercida per aquells professionals que l'integrin, amb exclusió de la resta, donada la preparació tècnica específica exigida.
- f. Finalment, aquesta col·legiació obligatòria ha de ser prevista en una Llei de caràcter estatal, a l'espera de complir el manament de la disposició transitòria quarta de la Llei 25/2009, de 22 de desembre, de modificació de diverses lleis per l'adaptació a la Llei sobre el lliure accés a les activitats de serveis i el seu exercici.

De manera constant, el Tribunal Constitucional ha declarat la inconstitucionalitat de les previsions establertes a les lleis autonòmiques en les que es pretenia excloure de col·legiació obligatòria als empleats públics respecte d'una professió en la que, la normativa específica requereix la col·legiació obligatòria per al seu exercici professional. En aquest sentit, destaca la Sentència del Tribunal Constitucional 3/2013, de 17 de gener, del Ple de Tribunal Constitucional declarant inconstitucional el article 30.2 de la Llei Andalus 15/2001, de 26 de desembre, de mesures fiscals, pressupostàries, de control i administratives. A la mateixa, una vegada proclamat que l'exercici d'una professió col·legiada en el territori de la comunitat autònoma d'Anda-

l'ús requerirà la pertinença al corresponent col·legi professional, deia:

“No obstante lo previsto en el apartado anterior, el requisito de la colegiación no será exigible al personal funcionario, estatutario, o laboral de las Administraciones Públicas de Andalucía para el ejercicio de sus funciones o para la realización de actividades propias de su profesión por cuenta de aquéllas. En todo caso precisarán de la colegiación, si así fuese exigido, para el ejercicio privado de su profesión», debe enmarcarse en la materia «colegios profesionales», en la medida en que incide directamente en la obligatoriedad de la colegiación. Recuerda a continuación que la competencia exclusiva asumida por la Comunidad Autónoma de Andalucía en materia de colegios profesionales (art. 13.24 del Estatuto de Autonomía) no significa que el Estado carezca de cualquier título competencial pues la personalidad jurídico pública que ostentan los colegios profesionales y las funciones públicas que tienen atribuidas fundamentan la competencia estatal para fijar las bases del régimen jurídico de las Administraciones públicas, del art. 149.1.18 CE. Sentada la anterior premisa, termina concluyendo, a partir de la doctrina establecida en la STC 330/1994, de 15 de diciembre, que forma parte de la competencia estatal la determinación de los supuestos de colegiación obligatoria y sus excepciones.”

La mateixa Sentència del Tribunal Constitucional diu:

“En conclusión, el inciso impugnado, al eximir de la colegiación obligatoria a los empleados públicos, cuando ejercen la profesión por cuenta de la Administración, establece una excepción no contemplada en la Ley estatal de colegios profesionales, tal y como se razonó en el fundamento jurídico 6 de esta resolución. Siendo competente el Estado para establecer la colegiación obligatoria, lo es también para establecer las excepciones que afectan a los empleados públicos a la vista de los concretos intereses generales que puedan verse afectados, motivo por el cual debemos declarar que el inciso impugnado ha vulnerado las competencias estatales, y, por tanto, su inconstitucionalidad.”

2. La doctrina consolidada del Tribunal Constitucional sobre l'exigència de col·legiació obligatòria per als empleats públics

Concretant les anteriors previsions, el Tribunal Constitucional ha consolidat una doctrina segons la qual quan es preveu la col·legiació obligatòria per una determinada professió no es pot excloure la mateixa respecte als empleats públics que realitzen aquestes funcions.

El Tribunal Constitucional ha declarat en diverses sentències que el règim

de col·legiació de les professions és una competència de l'Estat i que quan una Llei fa obligatòria la col·legiació per una determinada professió no es pot excloure a aquests professionals de la col·legiació obligatòria quan desenvolupen les seves tasques a alguna entitat pública, a l'Administració. D'aquesta manera la doctrina del Tribunal Constitucional (Sentència del Tribunal Constitucional 82/2018, de 16 de juliol) assenyala:

“a) La exigencia de la colegiación obligatoria de determinados colectivos profesionales para poder ejercer su actividad, que en principio no es contraria ni a la garantía democrática de la estructura y funcionamiento de los colegios profesionales del artículo 36 CE, ni a la libertad positiva y negativa de asociación garantizada por el artículo 22 CE (STC 89/1989, de 11 de mayo, FJ 9), corresponde al Estado, al igual que el establecimiento de las cuestiones fundamentales sobre los supuestos y condiciones en que las Comunidades Autónomas pueden erigir estas corporaciones profesionales (SSTC 201/2013, de 17 de diciembre, FJ 5; 89/2013, de 22 de abril, FJ 2; 144/2013, de 11 de julio, FJ 2; 150/2014, de 22 de septiembre, FJ 3, y 201/2013, de 5 de diciembre, FJ 3). Esa competencia deriva del artículo 149.1.18 CE, que reserva al Estado el establecimiento de las bases del régimen jurídico de las administraciones públicas, puesto que los colegios profesionales son corporaciones de derecho público (SSTC 76/1983, de 5 de agosto, FJ 26, y 20/1988, de 18 de febrero, FJ 4). Sin que el menor alcance que las bases estatales tienen respecto a entes público diferentes de las Administraciones territoriales y sus entidades instrumentales (SSTC 20/1988, FJ 3; 206/2001, de 22 de octubre, FFJJ 3 y 4; 31/2010, de 28 de junio, FJ 71; 3/2013, de 17 de enero, FJ 5, y 69/2017, de 25 de mayo, FJ 5) impida que el Estado pueda imponer la colegiación forzosa como forma de asegurar ciertas garantías de interés general en la prestación de servicios en un sector profesional.

b) Además, como recordamos en nuestra STC 69/2017, de 25 de mayo, FJ 5 b), «cuando el Estado sujeta a colegiación obligatoria el ejercicio de una concreta profesión, está estableciendo una condición básica que garantiza la igualdad en el ejercicio de los derechos y deberes constitucionales en todo el territorio del Estado, por lo que también está empleando de manera concurrente la competencia recogida en el art. 149.1.1 CE. Concretamente, el Estado estaría introduciendo un límite sustancial que afecta al contenido primario del derecho al trabajo y a la libre elección de profesión u oficio del art. 35.1 CE [SSTC 3/2013, de 21 de enero, FJ 8; 50/2013, de 28 de febrero, FJ 5; 63/2013, de 14 de marzo, FJ 2 d); 89/2013, de 22 de abril, FJ 2 d); 144/2013, de 11 de julio, FJ 2 c); 150/2014, de 22 de septiembre, FJ 3, y 201/2013, de 5 de diciembre, FJ 3]».

c) El Estado ha ejercido esas competencias exclusivas que le atribuyen los artículos 149.1.1 y 18 CE, de tal manera que ha previsto la sujeción a colegiación de determinadas profesiones tituladas, las cuales han de concretarse mediante ley estatal. Esa exigencia fue establecida mediante el artículo 3.2 de la Ley 2/1974, de 13 de febrero, de colegios profesionales, que es anterior a la Constitución, y se ha mantenido con las reformas posteriores, habiéndose declarado material y formalmente básico por este Tribunal. La STC 89/2013, de 22 de abril, desestimó el recurso de inconstitucionalidad interpuesto contra la última reforma del precepto, procedente del artículo 5.5 de la Ley 25/2009, de 22 de diciembre, de modificación de diversas leyes para su adaptación a la Ley sobre el libre acceso a las actividades de servicios y su ejercicio, al igual que la STC 91/2013, de 22 de abril, FJ 2, ya reconoció el carácter básico de la redacción anterior, procedente del artículo 39 del Real Decreto-ley 6/2000, de 23 de junio, de medidas urgentes de intensificación de la competencia en mercados de bienes y servicios.

d) La normativa estatal no exceptúa a los empleados públicos en general (...) de la necesidad de colegiación en el caso de que presten servicios solo para, o a través de, una Administración pública. Como ya hemos indicado en otras ocasiones, la cláusula «sin perjuicio de la competencia de la Administración Pública por razón de la relación funcional», con la que concluye el artículo 1.3 de la Ley estatal de colegios profesionales al regular los fines de estas corporaciones de derecho público, no puede interpretarse como introductora de una excepción (SSTC 3/2013, de 17 de enero, FJ 6; 63/2013, de 14 de marzo, FJ 2, y 150/2014, de 22 de septiembre, FJ 3). Al contrario, tal como apreciamos en la primera de las Sentencias citadas, se trata de «una cautela dirigida a garantizar que el ejercicio de las competencias colegiales de ordenación de la profesión que se atribuyen, en exclusiva, a los colegios profesionales y, por tanto, a los propios profesionales, no desplaza o impide el ejercicio de las competencias que, como empleadora, la Administración ostenta sin excepción sobre todo su personal, con independencia de que éste realice o no actividades propias de profesiones colegiadas».

e) Por su parte, las Comunidades Autónomas con competencia de desarrollo del régimen jurídico de los colegios profesionales de conformidad con las bases estatales (...), no pueden introducir excepciones a la exigencia obligatoria de colegiación, aunque sea de manera acotada o limitada, porque ello no constituye un desarrollo sino una contradicción de las mismas, que las desvirtúa y excede de su competencia (SSTC 3/2013, de 17 de enero, FJ 8; 150/2014, de 22 de septiembre, FJ 3; 229/2015, de

2 de noviembre, FJ 7, y 69/2017, de 25 de mayo, FJ 5). Allá donde el Estado no ha previsto excepciones, ni ha permitido que sean las propias Comunidades Autónomas las que las introduzcan, al haber establecido el artículo 3.2 in fine de la Ley 2/1974, de 13 de febrero, una reserva de ley estatal, no pueden éstas impedir la plena proyección de las bases estatales mediante exenciones de determinados colectivos, como puedan ser los empleados públicos."

Tenint en compte l'anterior, en opinió de qui subscriu el present informe, la realitat és que els professionals del treball social han de col·legiar-se obligatòriament, d'acord amb la normativa aplicable i la jurisprudència analitzada, en base a les previsions següents:

- a. La col·legiació dels professionals del treball social és de caràcter obligatori, d'acord amb el que estableix l'article 3.2 de la LCP, que té caràcter bàsic i amb allò que disposa l'article 3 de la Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials.
- b. La col·legiació dels treballadors i les treballadores socials és obligatòria donat que es tracta d'una professió que, com hem assenyalat, defensa interessos generals de la ciutadania o drets fonamentals dels ciutadans.
- c. A més de l'anterior, la professió de treball social és una professió regulada ja que requereix que el o la professional es trobi en possessió del títol universitari del Grau en Treball Social.
- d. Així mateix, els professionals del treball social tenen una reserva d'activitat donat que, encara que existeixen certes professions afins – com, per exemple, la d'educador social –, son els treballadors i les treballadores socials els únics que el treballador o treballadora social, a més d'aquesta tasca de suport i acompanyament, realitzen funcions públiques, d'*imperium* i, en concret, elaboren informes socials que s'insereixen en els procediments administratius i que son determinants per l'òrgan resolutori.

En conseqüència, tenint en compte tot l'anterior, resulta evident que la col·legiació és obligatòria per a tots els professionals del treball social, independentment de si exerceixen la seva activitat en l'àmbit públic o en l'àmbit privat, donat que hi ha una Llei estatal que així ho assenyalava. I d'acord també amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional assenyalada anteriorment. En aquest sentit, ni el Parlament de Catalunya ni l'Administració Pública a Catalunya poden introduir excepcions a aquesta regla general. La col·legiació obligatòria per exercir la professió de treballador social està

prevista a la Llei estatal 10/1982, de 13 d'abril i, per tant, la mateixa no pot ser excepció quan el treballador social desenvolupa la seva activitat a l'administració pública.

VI. La col·legiació obligatòria dels treballadors i les treballadores socials i problemes que es deriven de la manca de col·legiació d'aquests professionals. Especial atenció als professionals que presten els seus serveis a l'administració pública.

En efecte, com hem assenyalat en diverses ocasions al llarg d'aquest informe, la col·legiació dels i les professionals del treball social és obligatòria, d'acord amb els articles 1.3 i 3.2 de la LCP, l'article 3 de la Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials i l'article 6 dels Estatuts col·legials.

En aquest sentit, independentment de si es tracta d'un contracte vinculat al sector privat o al sector públic, els treballadors i les treballadores socials han d'incorporar-se obligatòriament al col·legi corresponent per poder exercir la professió.

La manca de col·legiació d'aquests professionals genera una sèrie de conseqüències, a saber:

1. En primer lloc, tenint en compte que el treball social és una professió social amb reserva d'activitat, l'exercici d'aquesta professió sense posseir el corresponent títol acadèmic o amb la falsificació del mateix pot suposar **l'exercici irregular de la professió**, amb les responsabilitats que del mateix es poden derivar.

El TSCAT, en el moment de la col·legiació dels i les professionals en treball social, té la potestat de sol·licitar el títol acadèmic i de comprovar, en base als procediments corresponents, que el títol entregat és adequat i vàlid per exercir la professió. Aquesta potestat de comprovació no es realitza per part de totes les empreses o administracions públiques que contracten a professionals no col·legiats, el que genera, novament, una greu situació d'inseguretat jurídica que vulnera els drets dels ciutadans.

Per tant, es tracta d'un problema que es pot solucionar, senzillament, amb la col·legiació dels i les professionals, ja que és en aquest moment quan han d'aportar el títol acadèmic que, posteriorment, serà comprovat i validat degudament.

2. En segon lloc, el fet que un treballador o una treballadora social no estigui col·legiat comporta una **situació d'inseguretat jurídica**, no només per a l'exercici de la seva professió, sinó també – i molt especialment – per als usuaris que reben aquests serveis i que, tal com hem exposat anteriorment, habitualment es tracta de persones que s'han vist afectades per diferents situacions d'emergència o crisi i que necessiten d'orientació, ajuda i suport.

En aquest sentit, com hem dit, el treball social és una professió que incideix, de forma directa, en la garantia de diferents drets fonamentals i dels interessos generals de la ciutadania. En conseqüència, l'accés o no a les ajudes econòmiques, als serveis oferts i a les prestacions previstes depèn, en tots els casos, de la decisió que un treballador o treballadora social incorpora als informes socials corresponents en base a l'avaluació prèvia de la situació personal, econòmica i social dels usuaris.

Aquesta situació comporta que, quan una persona afectada – en qual-sevol dels àmbits en els que hi participa un treballador o treballadora social – no veu garantits els seus drets com creu que hauria de ser en atenció a la seva situació, pot formular una queixa o una denúncia. En aquesta situació, la manca de col·legiació del o la professional que ha estat denunciat pot examinar-se des d'una triple vessant, a saber:

- a. Per una banda, en relació al o la professional – que no està col·legiat/ada –, hi ha una manca de protecció davant una situació de conflicte amb la persona afectada.
- b. Per altra banda, en relació a la persona afectada, el Col·legi no pot controlar si el o la professional social ha actuat adequadament ni si ha seguit els procediments establerts per a cada cas i, per tant, no pot concloure si s'han vulnerat, o no, els drets corresponents.
- c. I, finalment, resulta evident que si el professional denunciat no està col·legiat, el Col·legi difícilment podrà formar part del procediment de queixa o denúncia, no podrà sancionar el professional ni podrà procurar el compliment dels principis i normes deontològiques bàsiques de la professió.

3. En tercer lloc, d'acord amb la normativa aplicable, en l'àmbit de

Catalunya, la col·legiació dels treballadors i treballadores socials és obligatòria per exercir la professió. Per tant, en cas de no estar inscrit al col·legi corresponent, aquests professionals **no es troben habilitats per requerir les funcions específiques** que de la seva professió es desprenen com, per exemple, l'emissió d'informes socials oficials que donen accés a ajudes econòmiques o a determinats serveis.

En conseqüència, si el treballador o la treballadora social contractat no es troba col·legiat, els seus informes socials podrien derivar en actes administratius invàlids (anul·lables o nuls de ple dret), d'acord amb els articles 47 i següents de la LPACAP, en cas que es demostrï que el o la professional no estava habilitat per exercir la professió.

En aquest sentit, en el cas del personal al servei de les administracions públiques, és convenient recordar que les mateixes han de servir amb objectivitat els interessos generals i han d'actuar en base al respecte a una sèrie de principis enumerats a l'article 3.1 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de Règim Jurídic del Sector Públic (en endavant, LRJSP) i, entre els quals, s'ha de destacar el servei efectiu als ciutadans; la simplicitat, claredat i proximitat als ciutadans; la bona fe, la confiança legítima i la lleialtat institucional o la responsabilitat per la gestió pública.

Així mateix, aquest tipus d'irregularitats en el sector públic, també poden donar lloc a la **responsabilitat patrimonial de l'Administració Pública**, d'acord amb l'article 106.2 de la Constitució ("*Los particulares, en los términos establecidos por la ley, tendrán derecho a ser indemnizados por toda lesión que sufran en cualquiera de sus bienes y derechos, salvo en los casos de fuerza mayor, siempre que la lesión sea consecuencia del funcionamiento de los Servicios Públicos*") i als articles 32 a 37 de la LRJSP que estableixen els principis i les regles substantives de la responsabilitat patrimonial de les Administracions Públiques.

En conseqüència, en cas d'existir una irregularitat en la prestació del servei per part del treballador o treballadora social al servei d'una administració pública – per exemple, signar un informe social que dóna accés a una sèrie d'ajudes econòmiques sense ser un professional habilitat per poder fer aquesta funció -, la persona afectada pel funcionament anormal del servei públic pot presentar reclamació de responsabilitat patrimonial, donat que se li haurà causat un dany que no té el deure de suportar, i es tracta d'un dany real, efectiu, avaluable econòmicament (ja que li suposa una pèrdua econòmica), indivi-

dualitzat i existeix un nexa de causalitat entre l'acció administrativa (el treballador que signa l'informe social) i el dany causat (la retirada de la prestació).

4. A més de tot l'anterior, el treballador o la treballadora social que no es troba inscrit al col·legi **perd una sèrie de beneficis professionals**. En efecte, l'alta col·legial atorga una sèrie d'avantatges als treballadors i treballadores socials ja que un dels principals eixos d'actuació del Col·legi és tenir cura dels i les professionals, impulsant les mesures necessàries per garantir el seu benestar i salut. En aquest sentit, el TSCAT posa a l'abast dels seus col·legiats diversos serveis com, per exemple, el programa SuporTS que ofereix assistència gratuïta i de qualitat a les col·legiades i als col·legiats en exercici de la professió i que en la seva tasca diària es troben exposades a pressions que dificulten la feina i generen patiment psicològic i físic.

Un altre exemple és el servei "T'acompanyem" que ofereix assessorament i acompanyament als i les professionals que han patit o estan patint situacions de violència a la feina i no disposen de la informació ni de les eines necessàries per fer-hi front. Així, existeix també la supervisió com un instrument de treball que permet millorar la praxi professional, a partir d'un procés de treball personal i/o grupal, mitjançant tècniques d'anàlisi i reflexió de la pràctica professional en un determinat context.

A més de tot l'anterior, l'alta col·legial dona accés als professionals a múltiples serveis que permeten garantir la realització de l'activitat professional de forma segura i adequada a la normativa aplicable: el peritatge social, la mediació i SIM, les assegurances, l'acreditació professional, el certificat digital amb atribut professional, el correu professionals o certs avantatges comercials.

En conseqüència, el Col·legi, amb tots els serveis que ofereix als treballadors i treballadores socials garanteix la realització adequada, proporcionada i cuidada d'una activitat d'alt impacte en els drets dels ciutadans i els atorga la seguretat jurídica que aquest tipus de professions requereixen.

En definitiva, la col·legiació dels treballadors i les treballadores socials és obligatòria, tant per als professionals que treballen en l'àmbit privat com per als professionals que presten els seus serveis en l'àmbit públic, a través d'Administracions Públiques. En aquest darrer cas, tot i que la categoria

professional dels treballadors i treballadores socials obtingui una denominació diferent – així, per exemple, “tècnics/ques” – serà necessària la col·legiació si es realitzen tasques pròpies de l'actuació d'un professional del treball social, donat que es tracta d'una professió que disposa de reserva d'activitat.

CONCLUSIONS

PRIMERA. - És obligatòria la col·legiació per l'exercici de determinades professions, en concret, aquelles en les que concorren els següents requisits:

- a. Per l'exercici professional es requereixi un títol acadèmic universitari, sent professions regulades universitàries;
- b. L'exercici de la professió afecta als drets fonamentals dels usuaris (dret a la salut, a la vida, a la tutela judicial efectiva, etc.), defensen els interessos generals o l'interès públic inherent a l'Estat Social (article 9.2 de la Constitució) o la seguretat tècnica i professional;
- c. Una Llei estatal així ho estableixi.

Son professions en les que l'ordenament jurídic estableix, no només una regulació específica, sinó també una reserva d'activitat, segons la qual certes activitats o funcions específiques només poden ser realitzades legalment per persones que estan habilitades o acreditades per exercir-les, a través d'una titulació oficial que dona una determinada formació i que, en conseqüència, requereix una col·legiació obligatòria.

La pertinença obligatòria al col·legi professional garanteix un control del correcte exercici professional evitant l'intrusisme professional, una formació continua del professional, un respecte a les regles deontològiques i ètiques de la professió i, per tant, garanteix un correcte desenvolupament del servei professional a la ciutadania i una millor defensa dels interessos generals i públics, fonaments de l'existència dels col·legis professionals i de la col·legiació obligatòria.

SEGONA. – La professió de treball social és una professió que actua **en molts dels àmbits que formen part de l'Estat Social i Democràtic de Dret**. Els treballadors i treballadores socials construeixen espais de relació en base a la conversa, l'escolta i l'acompanyament en base al compromís i al respecte a les persones, basant-se en les seves potencialitats i orientant-les perquè la seva situació millori i superin les dificultats. Per tant, el vincle entre la persona afectada i el o la professional social és una peça clau per promoure la dignitat i la millora del seu benestar i de la seva qualitat de vida.

En conseqüència, resulta evident que aquesta professió requereix d'una institució referent que representi tot el col·lectiu professional, donat que es tracta d'una activitat professional que ofereix un servei públic clau en

la garantia dels drets de la ciutadania. En el cas del territori de Catalunya, aquesta institució és el **Col·legi Oficial de Treball Social** que, com a corporació de dret públic de caràcter professional, actua com a **veu i referent professional i social del col·lectiu col·legiat de treballadores i treballadors socials**.

TERCERA. - La incorporació al Col·legi Oficial de Treball Social, d'acord amb la normativa aplicable, és **obligatòria** per exercir l'activitat professional de treball social, tant al territori català com a la resta de l'Estat. Així es desprèn, dels articles 1.3 i 3.2 de la Llei 2/1974, de 13 de febrer, sobre Col·legis Professionals, de l'article 3 de la Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials i de l'article 6 dels Estatuts col·legials.

En la mateixa línia, la Llei catalana 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials que té per objecte regular i ordenar el sistema de serveis socials amb la finalitat de garantir-hi l'accés universal per a fer efectiva la justícia social i promoure el benestar del conjunt de la població. Amb aquesta finalitat, els treballadors socials exerceixen la seva activitat emetent informes socials i actuacions en el sí de diversos procediments administratius que, son determinants per l'adopció de la resolució definitiva per part de les administracions públiques amb competències en la matèria.

En conseqüència, existeix una **norma estatal amb rang de llei** – la Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials – que estableix l'obligatorietat de col·legiació dels treballadors i les treballadores socials. S'ha de tenir en compte que el Reial Decret 822/2021, de 28 de setembre, que estableix l'organització dels ensenyaments universitaris i del procediment d'assegurar la seva qualitat regula el grau universitari de Treball Social, grau que s'ha de superar per obtenir el títol corresponent, per col·legiar-se en el col·legi professional i poder exercir la professió. És una professió regulada universitària.

QUARTA. - El treball social és una professió amb motivació de servei a la ciutadania que s'activa en moments rellevants, especialment en situacions on hi pot haver certa desigualtat social i cal garantir el respecte dels drets de les persones.

En aquest sentit, aquests professionals es troben presents en molts dels àmbits que formen part de l'Estat Social de Dret (serveis socials bàsics, la salut, la salut mental, la infància, la cooperació internacional, la immigració, l'educació, l'atenció a la dona, l'habitatge, la mediació, la discapacitat, la dependència, el treball social comunitari, el peritatge social o judicial, el

sistema penitenciari, entre d'altres).

Els treballadors socials emeten informes socials en el sí dels procediments administratius, que son determinants per l'òrgan administratiu que té les competències per dictar l'acte definitiu o resolutori. D'aquesta manera, quan les administracions públiques exerceixen les seves competències en diverses matèries que afecten a l'Estat Social, als treballadors socials se'ls hi dota d'unes prerrogatives públiques que, bàsicament, consisteixen en l'emissió d'informes socials en el sí dels procediments administratius, informes que – com diem – son determinants per l'òrgan que té les competències resolutòries en diverses matèries. Entre elles, destaquen la protecció de la infància i adolescència, atenció a les víctimes de violència de gènere, atenció a persones amb discapacitat i dependència, emergències i catàstrofes, lluita contra la pobresa i exclusió social, intervenció en matèria d'habitatge, suport a persones migrades i refugiades, mediació familiar i comunitària, atenció en l'àmbit de la salut mental, intervenció en l'àmbit educatiu.

Aquestes competències son desenvolupades en règim d'exclusivitat pel treballador o treballadora social (és l'anomenada reserva d'activitat), gaudeixen de certes prerrogatives per la defensa dels interessos generals i son determinants perquè l'òrgan administratiu que dicti la resolució que posa fi al procediment administratiu ho faci tenint en compte la seva actuació.

En conseqüència, els treballadors i les treballadores socials tenen un paper fonamental en la garantia dels drets dels ciutadans, ja que dels seus informes socials depèn, en la majoria de casos, l'accés a ajuts econòmics i serveis socials, gestionats i oferts per les diferents administracions públiques.

CINQUENA. – Existeixen professions afins com, per exemple, les professions d'educador social, psicòleg social, integrador social o mediador familiar, amb les que comparteixen un enfocament centrat en el recolzament, la intervenció i l'acompanyament de persones, famílies o comunitats en situació de vulnerabilitat.

Nogensmenys, a diferència de les anteriors professions que simplement acompanyen a les persones i intenten ajudar-les en les seves dificultats, els treballadors socials exerceixen funcions públiques i emeten informes socials en el sí dels procediments administratius.

SISENA. – El Tribunal Constitucional ha declarat en diverses sentències que el règim de col·legiació de les professions és una competència de l'Estat i que quan una Llei fa obligatòria la col·legiació per una determinada professió no es pot excloure a aquests professionals de la col·legiació obligatòria quan

desenvolupen les seves tasques a alguna entitat pública, a l'Administració. D'aquesta manera la doctrina del Tribunal Constitucional assenyala:

- a. *La exigencia de la colegiación obligatoria de determinados colectivos profesionales para poder ejercer su actividad corresponde al Estado, al igual que el establecimiento de las cuestiones fundamentales sobre los supuestos y condiciones en que las Comunidades Autónomas pueden erigir estas corporaciones profesionales (art. 149.1.18ª CE).*
- b. *Cuando el Estado sujeta a colegiación obligatoria el ejercicio de una concreta profesión, está estableciendo una condición básica que garantiza la igualdad en el ejercicio de los derechos y deberes constitucionales en todo el territorio del Estado.*
- c. *El Estado ha ejercido esas competencias exclusivas que le atribuyen los artículos 149.1.1 y 18 CE, de tal manera que ha previsto la sujeción a colegiación de determinadas profesiones tituladas, las cuales han de concretarse mediante ley estatal.*
- d. *La normativa estatal no exceptúa a los empleados públicos en general (...) de la necesidad de colegiación en el caso de que presten servicios solo para, o a través de, una Administración pública. Como ya hemos indicado en otras ocasiones, la cláusula «sin perjuicio de la competencia de la Administración Pública por razón de la relación funcional», con la que concluye el artículo*
- e. *1.3 de la Ley estatal de colegios profesionales al regular los fines de estas corporaciones de derecho público, no puede interpretarse como introductora de una excepción. Al contrario, se trata de «una cautela dirigida a garantizar que el ejercicio de las competencias colegiales de ordenación de la profesión que se atribuyen, en exclusiva, a los colegios profesionales y, por tanto, a los propios profesionales, no desplaza o impide el ejercicio de las competencias que, como empleadora, la Administración ostenta sin excepción sobre todo su personal.*
- f. *Las Comunidades Autónomas con competencia de desarrollo del régimen jurídico de los colegios profesionales, no pueden introducir excepciones a la exigencia obligatoria de colegiación, aunque sea de manera acotada o limitada, porque ello no constituye un desarrollo sino una contradicción de las mismas, que las desvirtúa y excede de su competencia. Allí donde el Estado no ha previsto excepciones, ni ha permitido que sean las propias Comu-*

nidades Autónomas las que las introduzcan, al haber establecido el artículo 3.2 in fine de la Ley 2/1974, de 13 de febrero, una reserva de ley estatal, no pueden éstas impedir la plena proyección de las bases estatales mediante exenciones de determinados colectivos, como puedan ser los empleados públicos.”

SETENA. - Tenint en compte l'anterior, en opinió de qui subscriu el present informe, la realitat és que els professionals del treball social que desenvolupen el seu exercici professional a les administracions públiques han de col·legiar-se obligatòriament, d'acord amb la normativa aplicable i la jurisprudència analitzada, en base a les previsions següents:

- a. La col·legiació dels professionals del treball social és de caràcter obligatori, d'acord amb el que estableix l'article 3.2 de la LCP, que té caràcter bàsic i amb allò que disposa l'article 3 de la Llei 10/1982, de 13 d'abril, de creació dels Col·legis Oficials dels Assistents Socials.
- b. La col·legiació dels treballadors i les treballadores socials és obligatòria donat que es tracta d'una professió que, com hem assenyalat, defensa interessos generals de la ciutadania o drets fonamentals dels ciutadans.
- c. A més de l'anterior, la professió de treball social és una professió regulada ja que requereix que el o la professional es trobi en possessió del títol universitari del Grau en Treball Social.
- d. Així mateix, els professionals del treball social tenen una reserva d'activitat donat que, encara que existeixen certes professions afins – com, per exemple, la d'educador social -, son els treballadors i les treballadores socials els únics que, a més de les tasques de suport i acompanyament, realitzen funcions públiques, d'*imperium* i, en concret, elaboren informes socials que s'insereixen en els procediments administratius i que son determinants per l'òrgan resolutori.

En conseqüència, tenint en compte tot l'anterior, resulta evident que la col·legiació és obligatòria per a tots els professionals del treball social, independentment de si exerceixen la seva activitat en l'àmbit públic o en l'àmbit privat, donat que hi ha una Llei estatal que així ho assenyala, i d'acord també amb la jurisprudència del Tribunal Constitucional assenyalada anteriorment. En aquest sentit, ni el Parlament de Catalunya ni l'Administració Pública a Catalunya poden introduir excepcions a aquesta regla general. La col·legiació obligatòria per exercir la professió de treballador social està prevista a la

Llei estatal 10/1982, de 13 d'abril (article 3) i, per tant, la mateixa no pot ser excepció quan el treballador social desenvolupa la seva activitat a l'administració pública.

VUITENA. – La manca de col·legiació dels treballadors i treballadores socials, que és de caràcter obligatòria, genera una sèrie d'inconvenients com per exemple, el possible exercici irregular de la professió per actuar sense títol professional o amb la falsificació del mateix, la greu situació d'inseguretat jurídica que l'actuació professional pot comportar o la possibilitat de que els informes socials emesos pels treballadors socials no col·legiats derivin en actes administratius invàlids (anul·lables o nuls de ple dret), amb les conseqüències corresponents.

Aquest és el meu informe que sotmeto a la consideració de qualsevol altre millor fonamentat en Dret,

Barcelona, gener de 2025

Juan Manuel Trayter Jiménez

- DNI 46221223D (TCAT)

Firmado digitalmente por Juan Manuel Trayter Jiménez - DNI 46221223D (TCAT) Fecha: 2025.01.21 09:07:52 +01'00'

Dr. Joan Manuel Trayter Catedràtic Dret Administratiu

